

Aladár, Kenedich Ede, Névedi Botka Andor, Kummer-rpád, Lovasy Ödön, Luspay Sándor, Fürst János, Patek Béla, Lukachich Mihály, Bergl György, Szécskay Dezső, ifj. Gaal Károly, Kemény Antal, Michaletzky Vilmos, Gürsler István, ifj. Barthonek Károly, Joannovits Gy., Horváth Dezső, Szenyovszky Ferencz, ifj. Bernhardt Károly, Friedrich Ferencz, Chabada Jenő, ifj. Miróczky János, Skoda Emil, Nyisztor A., Halmy Gyula, Balassa László, Kokesch Sándor, Ronchetti József, Polnitzky Leo, Herczeg Dezső, Szinai Sándor, Harsa János, Fialovits Béla, Granitz Géza, Rácz Sándor, Szendrey Lajos, Pláger Leo, Glósz Ödön, Tóth Elek, Bednár Béla, Nagy Vince, Rodowicz Vilmos, ifj. Paksy József, Szlávik Lajos, Géczy Géza, Róth József, Wundszám Sándor, Váczy József, Techet Károly, Acs Nagy István, Windt Lajos, Bátor Hugó, Gulovics Andor, Herresbacher Dénes, La Borda Jenő, Niegreis János, Szilárd Andor.

A könyvjutalmat: Mignet: *Franklin élete* című munkát Róth József ref. főgymn. V. oszt. tanuló nyerte el Budapesten s a kiadóhivataltól kellő igazolás mellett átveheti.

SZERKESZTŐI TELEFON.

P. J. Epigrammjai közül a «Lirikus» az ollózás elcsépelet ötlete miatt nem értékes. A «Versfaragó» elméletesebb; ide is iktatjuk:

Büszkén skandalva recitálok a versid előttem:
Meg van bennök a láb, óh de hiányzik a fő!

Az idegen szavakat eredeti helyesírásuk szerint kell írni; tehát *Aeneis*, *Bordeaux*, *Newyork* és nem *Eneisz*, *Bordó*, *Njújork*. Csakis a teljesen honosodottabbakkal szabad kivételt tennünk, mint a milyenek a *komédia*, *telefón*, *realisztikus*. Ezzel a kivétellel azonban ne éljünk vissza oly izetlenül, kik *zsárt* írják *jour*, *blamázt* *blamage*, *rajkszritót* Reichsrath helyett. — T. G. Déva. Tudósításait ne írja gyorsírással, a szedő nem tud ahhoz. — M. O. Dresden. Forduljon a kiadóhivatalhoz. — Gyűjtő és előfizető. Világos, hogy jogai és ségben maradnak és semmivel sem áll többi előfizetőink mögött, sőt kiválókép kedves minékünk a T. L. írást tanúsított nagy érdeklődése miatt. — P. B. Szabadka. A német *wohl* szót újabbban *u* nélkül szokták írni. — T. Gy. Veszprém. Beöthy Zsoltnak «A magyar szépprózai elbeszélés» című művéből eddig két kötet jelent meg. Abrányi Emil az egész «Don Juan»-t lefordította. — 409. sz. előfizető. 1. Elfogadjuk tudósítónak. 2. Krausz Armin veszprémi könyvkiadónál minden középiskolai tárgyból jelent meg «dióhéjas» kivonat. — S. P. Zalaegerszeg. A közbenjárás megtörtént. A megfejtett rejtvényeket *mihozzánk* küldje. — B. G. Szászváros. A szétküldést illető mindennemű dolog a kiadóhivatal ügykörébe tartozik. — B. E. Sepsz-Szt.-György. Szorgalmas önképzőköri tudósítóm könyvjutalmat kapnak. — H. D. Budapest. A tárgyválogatást illető megjegyzése igen helyes. «Petőfi családi lírája»-ról, «Arany balladá»-ról, a «Bánk-bán tragikumá»-ról már annyit, de annyit írtak, hogy itt bizony nehéz eredetiséget kifejezni. Nagyon szeretnők, ha pályázatunkon például Vas Gerebenről kapnánk dolgozatot. E választékos téma járatanabb út. — W. Z. Bessenyei Györgyöt dicsőítő ódájának az a sajátossága, hogy egy sor változtatása nélkül fölébe lehetne tenni Kazinczy, Kölcsey, Csokonay vagy bárki más nevét, oly «általános» a hangja. Formája pedig zűrzavaros, daczol minden verstani szabállyal. — Catilina. Nagyon emlékeztetnek Heine dalaira. — P. Gy. Losoncz. Elég hosszú lesz. Kettőt-hármat. — Orliczky J. Azon panaszkodik, hogy az első számot nem kapta meg. Vegye tudomásul: 1. hogy a hiányzó számokat nem a szerkesztőségtől, hanem a kiadóhivataltól kell kérni; 2. hogy magának a kiadóhivatal útján sem küldhetnők meg, mert nemcsak hogy a várost nem írta rá levelére, hogy hova való, de még a keresztnevét sem írta ki. — Pataki. Középiskolán kívül keleti akadémia. — L. Sz. Szeged. Elég egy is.

Középiskolai Matematikai Lapok.

A K. M. L. füzete: tartalmában gazdag példatárt adni tanárok és tanulók kezébe. E végből minden füzetében nagy számban tűz ki feladatokat, melyek részben eredetiek, részben pedig hazai és külföldi középiskolák érettségi — és verseny — vizsgálatán feladott legjobb tételekből vannak összeválogatva. A beküldött megoldások közül a legjobbakat közli a lap.

Előfizetési ár: 7869
egész évre (szeptembertől—júniusig) 4 korona.
fél évre (februártól—júniusig) 2 korona.

Kiadóhivatal:
Budapest, VI. ker. Hunyadi-tér 11.

Alapítási év 1868. Eddig 3194 hallgató.

A m. k. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 6390. sz. rendelete szerint állami ellenőrzés alatt álló

Katonai előkészítő iskola

(Igazgató: Fissinger Jenő ny. százados.)

Budapest, V., nagykorona-utca 13. szám.

Évenként következő előkészítő tanfolyamokat rendez:
az egyéves önkéntesi szolgálatra képesítő vizsgálat részére:

I. Január hó 2-től június hó végeig, szeptember hó 2-től február hó végeig 6 havi tanfolyamot, magasabb előképzettséggel bíró jelölteknek.

II. Szeptember hó 2-től június hó végeig 10 havi tanfolyamot, csekély előképzettséggel bíróknak.

III. Előkészítő-tanfolyam a tartalékos-tiszti- és a tényleges hadapródi-vizsgálat számára.

IV. Előkészítő-tanfolyam az összes katonai képzőintézetekbe való fölvétel céljából.

8024
Prospektus és fölvételi díjtalanul

MAGYAR ÍRÁSBELI FELADATOK.

Osszeállította

Dr. RUPP KORNÉL,
főgymn. tanár.

Több mint ezer magyar feladatot tartalmaz
vázlatokban s kidolgozva.

Ára a 400 oldalra terjedő szép kiállítású munkának
2 forint.

Megrendelhető a *Tanulók Lapja* szerkesztőségében.

The Berlitz School of Languages

Erzsébet-körut 15 II.

FELNÖTTEK RENDSZERES OKTATÁSA

(tanfolyamok nagyobb gyermekek részére)

francia, angol, magyar, német és olasz nyelvben s elegendő számú tanulók esetén a spanyol, orosz, cseh és román nyelvben.

A Berlitz-iskolában a tanuló az első leckétől fogva csakis a megtanulandó nyelven beszél és csakis azt hallja.

Mindegyik tanár csupán saját anyanyelvén oktat.

Oktatás reggeli 8 órától esti 10 óráig.

Berlitz-iskolák még 60 nagyobb európai és amerikai városokban vannak.

8025
Prospektusok ingyen és bérmentve kaphatók.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre 1 frt 20 kr.	Dr. RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre 2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		KIADÓHIVATAL:
Egész évre 4 frt 80 kr.	Megjelenik minden vasárnap.		Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
			Kéziratokat nem adunk vissza.

KEDVEZMÉNYEK.

(*) Keserves panaszszal állított hozzám egy kis deák. Nagy volt a baja, mert a saját hibáján kívül jutott bele.

Szülőinek anyagi körülményei folytán a városnak egy igen messze eső részéről kénytelen bejárni a gimnáziumba.

Gyakran elkésik, ezért az osztályfőnökkel van baja, egyre-másra kapja az apróbb büntetéseket. Szegény fiúcska, eleget sir, keserűség az élete.

Reggel hét órákor már el kell indulnia hazulról, s ebben a hideg, fagyos téli időben egy óráig kell gyalogolnia, hogy pontos időre az iskolába érjen.

Kezei megdermednek, az arca a hidegtől majd elväsik, a lábait a fagytól alig érzi, — csak a füleit védi egy olesó sipka, a melyben, úgy látszik, még van könyörület.

A kis fiú szemeiből könyvet sajtol ki a metsző hideg, ezek nem érnek rá arcán végig peregni, mert addig megfagynak. Igazi gyöngyei a keservek, meg a nyomorúságnak!

A ki e sorokat olvassa, bizonyára azt hiszi, hogy ez a fiúcska valóban szánalomra méltó, mert olyan szegények a szülői, hogy nem tudják az ő számára nélkülözni azt a két-három forintot, a mibe egy kis deáknak az utazása havonként kerülhet a villamos vasuton.

Annak a fiúcskának az apja az ő szerény hivatalnoki fizetéséből igen szívesen áldozna a villamos vasut költségeire, hiszen sok kinlódástól kimélné meg a szegény gyereket.

Éppen az a panasz, hogy minden fáradozása

mellett is nem képes a fiának jegyet vállalni a villamos vasutlársaságánál.

Két-három izben megjelent már a társaság hivatalos helyiségében, a honnét különböző titulusok alatt elutasították, hogy tessék ekkor meg ekkor jönni, akkor majd így meg úgy lesz a dolog, majd elintézik. Hivatalnoknak a hivatalos idő alatt nincs módjában négyszer-ötször szaladgálni valahová, így történt, hogy, miután az én kis deákom édes apja néhányszor hasztalanul járt a deákjegy dolgában, végre is az lett az eredmény, hogy ennek a szegény kis deáknak gyalog kell az iskolába járni, mert az édes apja a rendes viteldíjat megfizetni csakugyan nem képes.

Mivel az a kis deák véletlenül éppen az én osztályomba jár, azért nem csak mint ennek az ifjusági lapnak a szerkesztője, hanem mint tanár is e helyen fordulok a budapesti közlekedési vállalatok, főleg a villamos vasutak igazgatóságaihoz, segítsenek azon a bajon, a mi az én kis diákomon kívül még igen soknak szerezhet nagy keserűséget: nyújtsanak módot arra, hogy a tanulók igazán nagyon olesó szerrel juthassanak az iskolákhoz s főleg hogy a Budán lakó tanulók ne legyenek kénytelenek kerülő úton a sokkal olesóbb társaskocsikkal jönni az Andrásy-utig, onnét pedig gyalog pl. a református gimnáziumig.

Mi szívesen közöljük az olesó jegyek váltásának módozatait, mert tapasztalatból tudjuk, hogy legtöbb diák nincs vele tisztában s megvalljuk, hogy mi magunk sem tudtunk eddig a hozzánk folyamodóknak semmiféle felvilágosítással szolgálni.

A tudósok leginkább arról beszéltek, hogy mi az Orinoco mellett lakó indiánusoknak a foglalkozása. A teknősbéka mindenféle gyakori ebben az országban, de sehol sem találni annyit, mint Buena Vista és La Urbona között. Az indiánus házigazda állítása szerint február hónapjától kezdve százezer meg százezer teknősbéka nyüzsg az Orinocónak ezen a vidékén.

A benszülöttek canot-jaikon bejárvák a partvidéket, kihalászszák a teknősbéka tojásait, egyszerűen bedobják a canotba elhelyezett kosarakba, aztán feltörik, s a vizet belőle kiforralják, a víz elpárolog, s az olaj készen van. Venezuela piaczaín a teknősbéka-olaj nagyon keresett czikk.

— Kitünő olaj ez — jegyzé meg Jean, — mert így olvasta a francia utazó könyvében.

— Meghiszem azt! — felelé Felipe.

— Minő fajta teknősbékák ezek? — kérde az ifjú.

— A skorpio-félékhez, az úgynevezett cinosternidákhoz — viszonzá Miguel úr; hátpajzsok néha egy méter hosszú, s egyiknek-másiknak a súlya százötven font.

Várinas nem állhatta meg, hogy kollegáját, a ki véleménye szerint kissé tévedett a teknősbéka fajának meghatározásában, ki ne igazítsa. Szerinte a skorpioféléknek «Podacenus dumerilianus» az az alfaja, melyhez az Orinoco melléki teknősbékák tartoznak.

— Még szeretnék valamit kérdezni — szólalt meg Kermor Jean Miguel úrhoz intézve szavait.

— Elég volna már, kedves unokaöcsém — dörmögé bajuszát csavargatva Martial örmester.

— Örmester úr, — vágott közbe Miguel, — miért nincs önnek inyére, hogyha öcsese egyetmást tanulni akar?

Mert . . . hát, mert nem illik, hogy többet tudjon, mint a nagybátyja.

— Igazad van, édes nagybácsi — viszonzá az ifjú — s mégis szeretném még azt az egyet tudni, hogy nem veszélyesek-e a teknősbékák?

— Lehetnek veszélyesek is, ha az embernek egyszerre százezer vetődnek az útjába.

— Százezer?

— Bizony százezer, sőt százezrek, ha úgy tetszik — mondá Miguel. — Gondolja meg, hogy annak a tizezer üveg olajnak a megtöltésére, melyet évenként erről a vidékről a venezueliai piacra szállítanak, nem kevesebb, mint ötven millió teknősbéka-tojás kell; már pedig egy teknősbékának középszámítással száz tojása van; vegyük hozzá, hogy felét ragadozó halak meg egyéb állatok pusztítják el, s mégis elég tojás marad arra is, hogy a faj tovább tenyészék. Az Orinocónak ezen a vidékén legalább millió teknősbékának kell lennie.

Miguel nem mondott többet, mint a mennyi a valóságnak megfelel. Redus, a híres francia természettudós is azt állítja, hogyha a teknősbéka tojásait ezen a vidéken nem pusztítanak illetve gyűjtnek, a teknősbékák miriádjai lepnék el a folyam mentét.

(Folyt. köv.)

BÁRÁNYFELHŐK.

Elbeszélés.

A *Tanulók Lapja* számára írta Teveli Mihály.

Ebben az utczában volt a tizenhármások klubja.

Tizenhárom egyetemi hallgató találkozott ott minden nap kétszer, ebédnél és vacsoránál. Kovász bácsinak, a kiszolgált örmesternek földszintes két szobás lakása volt a tizenhármások klubjának tanyája. Az a nagy szoba, melyben minden nap tizenháromnak terített az örmester felesége, éppen alkalmas volt arra, hogy a szegényebb sorsú ifjak paradicsomban képzeljék magukat, a mennyiben a házmaster kis kertjéből egyenesen abba a szobába fújta a déli szél a virágok illatát. Egy kis friss levegő, egy kis virágillat pedig nagy dolog ám Budapesten a szegény embernek, a kinek tüdeje és orra vidéken fejlődött.

A klubnak voltak rendes alapszabályai, melyeket ugyan nem erősített meg a belügyminiszter, de már tíz év óta becsületben megsárgultak és megbarnultak a falon a dohányfüsttől. Tizenhárom §-ból állottak az alapszabályok. Csak kivonatban ismertetem őket. (A ki közelebbről érdeklődik a dolog iránt, annak privatim elmondhatom mind a tizenhármakat.)

Az első §. szerint Kovász bácsinak a Friss levegőhöz czimzett szobájában mindenkoron csak tizenhárom egyetemi hallgató étkezhetik, tekintet nélkül a tudományszakra, melyet maguknak választottak: lehetett az illető medikus, tanárjelölt, jogász vagy technikus. Ebéd és vacsora 18 frt.

A második és harmadik §-okban a főbenjáró dologról, az ételről van szó.

A hetedik pont értelmében hazardjátékok üzni tilos, ellenben jó viczezeket mondani ajánlatos; a ki hetenkint legalább egy jó viczet nem mond, három liter bor fizetésére ítéltetik.

A tizedik pont szerint a párba, mint a társadalmi betegségek közül a legkomikusabb, szigoruan tilos. A ki ez ellen a pont ellen vét, ki záratik.

A tizenharmadik §. körülírja a módokat, melyek szerint az új tagok fölvétele történik.

A korelnök ül az asztalfőnél; vitás ügyekben az övé a döntő szó. Ez már nincs §-okba foglalva, hanem a jó szokás szentesíté ezt az eljárást.

. . . Október elején történt, hogy miután a klub tagjai teljes étvágygyal elköltötték a vacsorát, a gulyást, meg a felvidéki brinzát, a korelnök, valami Koronás Péter nevű medikus, beesukta a

házmasteri kertre nyíló ablakot, körülnézett a jóllakott ember boldogságával a hasonlóképen elégedett arcú pályatársakon s olyan arczmodulatokat tett, mint a ki fontos dologban szólni kíván. Egyik meglökte a másikat s fél percz alatt köröskörül járt az oldalba lökés, a mikor is Koronás Péter az alapszabályok értelmében fölkel és következő szavakkal tett eleget hivatalos kötelességének:

— Tisztelt uraim, kedves bajtársak! Mindnyájatok előtt ismeretes, hogy Pató János társunkat hivatása elszólitotta innen a mi bizalmas körünk-ből. Talán fölösleges elmondanom, hogy és miképen fejezte be egyetemi tanulmányait, mennyi dicsőség háramlik szerény társaságunkra az ő személyéről. Maholnap hazánk legjelesebb jogászainknak egyikét üdvözölhetjük benne. Azt hiszem, mindnyájatok tetszésével találkozom, ha szívem mélyéből háromszoros éljent kiáltok. Éljen Pató János!

— Éljen, éljen! kiáltának a társak kellemes visszaemlékezéstől föllekesített hangon.

— Ezzel kapcsolatban, folytatá a szónok, új kötelesség teljesítése vár reám. Tizenketten maradtuk, minél fogva az első §. értelmében felkérlek benneteket, sziveskedjétek előzetes megbeszéléstek alapján most hivatalosan is új tagot ajánlani. Ősi szokás szerint mindenki elmondhatja véleményét, úgy azonban, hogy — most 8¹/₂ óra van — 9¹/₂ órára már a szavazás is meglegyen.

— Éljen az elnök! Éljen Koronás Péter!

A korelnök meghajtá magát, leült s szájába dugta az utolsó falat kenyeret, mely a tányér karimája alatt titokban lappangott. A tagtársak pedig rágyújtottak hosszú szárú pipára, mely már bagómentesen megtöltve állt szolgálatra készen minden egyesnek székéhez támasztva. Az alapszabályok nem intézkednek arra nézve, vajjon füsttől mentes levegőben kell-e tanácskozni és így nyugodt lelkiismerettel pöfékeltek. A korelnök gyűjtött rá utoljára, de gyors tempóban karikázó füstgomolyai azért kiváltak a többieké fölött.

Miután rendben voltak az előkészületekkel, fölkel a korelnök jobb oldalán ülő Mór Béla, a ki is egy-két köhécselés után imígyen kezdett szónokolni:

— Kedves társaim! végre megjött az alkalom, melyre olyan régen vártunk. A mint az ajánló-

lapon láthatjátok, én voltam az első, a ki a megüresedett hely betöltésével Rascianu Emiliánra, harmad éves orvosnövendékre fordítottam figyelmeteket. Azt hiszem, fölösleges ajánlást indokolni, de a hagyományhoz híven mégis meg tettem. Magyarországnak úgyszólván minden vidéke képviselve van köztünk és ez helyesen van, így érdekesnél-érdekesebb és tanulságos eszmecserék fejlődnek ki köztünk. Csak Erdélyből való ember nincs köztünk. Rascianu erdélyi, származására nézve román, de testestől-lelekestől magyar érzelmű s mondhatom, valóságos nyereség lesz ránk nézve. Azt hiszem, hogy a külsősé-



A tizenhármások klubja.

gek nem határoznak arról, hogy a rendes emberi nagyságnál másfél fejjel kisebb, arról ő nem tehet. Annál nagyobb a szelleme. Ajánlom pártfogástokba.

Mór Béla után egy biharmegyei tagtárs emelkedett föl szólásra. Igazi telivér magyar fiú, Sárváry Péter, tanárjelölt.

— Bocsássatok meg, társaim, ha én, mint legfiatalabb, jelentkeztem szólásra. A Béla tagtárs ajánlotta Rascianu Emilián urat nincs szerencsém ismerni, de ha ő ajánlja, minden habozás nélkül rá adom szavazatomat. Az, hogy erdélyi román, nem határoz, ha magyar érzelmű, sőt az ilyeneket mindenképen meg kell nyernünk a magyar ügynek. Éljen Rascianu Emilián!

— Éljen és szavazzunk! hangzék az asztalnak mind a négy oldaláról.

Csak egy abezug vegyült bele az összhangba, csak Holdassy Gyula volt más nézetben. Ennek a fiúnak jellemében azóta, hogy megkapta az 500 frtos állami ösztöndíjat, határozott túlsúlyra vergődött megint az a türelmetlen arisztokratikus érzelmű vonás, mely kamaszkorában jellemezte. Lekopott lelkéről a szerénység, a gyöngédebb

humanismus, mely már-már második természetévé lett a sorscsapások idejében. Mindent szeretett élére állítani, az ellenmondás ördöge szállta meg. Azok közé az emberek közé tartozott, kiknél a jellem főalkotó elemét az ellenmondás teszi. Gyula fölkel és az asztaltársaságnál szokatlanul erős hangon adta elő véleményét:

— Én, úgymond, oláhra nem adhatom szavazatomat. Ő is csak olyan, mint a többi: oláh és hozzá még törpe is. Kövessy Oszkár másod éves technikust ajánlom. (Folyt. köv.)

ARANY JÁNOS «TOLDI»-JA.

A *Tanulók Lapja* számára.

7

XII.

Bence a hű szolgál.

A régi nemesi családok szolgálatában rendszeresen találunk egy hű szolgát, a ki apjától öröklé az úri családhoz való hűséges ragaszkodást, a kit apjától öröklé a birtok örököse. Rendszeren együtt nő fel mint játszótárs a család gyermekével, a kit később híven szolgál, a maga utódaira is örökségképpen hagyva a családhoz való hűséges ragaszkodást. Az ilyenek azután mintegy hozzá vannak növe a családhoz, együtt érzik örömét, bánatát, s valóságos meghittjei, bizalmasai a családnak.

Ilyen volt Toldiék házában az öreg Bence, a ház régi eseléde, Toldi Lőrinczné megbízható embere, kivel először a IV. énekben találkozunk, mikor Toldiné megbízásából Miklóst a nádásban fölkeresi, étellel, itallal megvendégeli, bujdosásáról lebeszélni és hazatérésre birni igyekszik. Célja csak részben sikerül, mert Miklós elhagyja Nagyfalut, de azért előbb mégis visszatér a szülőházhoz, hogy búcsút vegyen anyjától.

Első küldetésének részben való sikertelensége után újabb megbízással küldi Bencét Toldi Lőrinczné az ismeretlen utakon bolyongó Miklós után, a kire a pesti temető egy nyirkos sírhalmán rá is akad. Ettől kezdve mint egy jótékony szellem folyton kíséri őt egész a győzelemig, a melyből lepergő örömkönyeivel szintén kiveszi részét.

Hogy ki volt Bence, s mikor került a Toldi családhoz, azt saját elbeszéléséből tudjuk. Már Miklós nagyapját szolgálta mint ostoros gyerek, azután mint belső eseléd Toldi Lőrincz mellett volt, s így Miklós őt már kiskorától fogva a ház régi és hűséges eselédéként ismerte. Bizonyára részt vett Toldi Lőrincznel a hadjáratban is mint hűséges fegyverhordozója, mert csak úgy beszélhetett, Györgynek és Miklósnak apjuk vitéségéről,

a melynek magasztalásában majdnem kifogyhatatlan volt («majd éjfélt vetette minden este végét»).

Bencében megtaláljuk mindazon vonásokat, melyek egy hű eselédet, egy egyszerű, romlatlan szívű embert jellemeznek. Így a ragaszkodást a család tagjaihoz. Milyen nagy zokogással borúl Miklós nyakába, mikor harmadnapra keresés után végre reá akad. Nagyon szépen kéri, hogy ne hagyja el a sok derék eselédet. «Kik mint gyermekünket, úgy szerettünk téged.» Mikor Miklós kijelenti, hogy bujdosásnak adja fejét, egész ékeszölését előveszi, hogy őt erről lebeszélje, a fájdalom elfojtja hangját, de látva Miklós erős elhatározását, s ismerve annak önfejűségét, mégis enged. Mikor Miklós a pesti temetőben ráismer, letépi lováról, ijedtségéből magához térve:

«Hogy megeredt a köny két öreg szeméből,
Mint a záporosó Isten fellegéből.»

Azután elmondja, hogy azért jött, mert Miklós mellett akar maradni mint ápoló eselédje, hogy mindenről, mire szüksége lesz, gondoskodják, hogy:

«Akármerre jársz-kelsz, ott legyen sarkadnál,
Legyen segítségül, ha bajba akadnál.»

Meg van benne bizonyos szeretetről tanuskodó *naietség* is. Mikor a nádásban Miklósrá akad, hosszan elmézi s elkérdezi, hogy nem halt-e meg éhen, nem ette-e meg a vad ezen a vad réten, s örömeiben, hogy épen látja, sirva fakad s alig győzi öreg szeméből alápergő könyeit törölni.

Örül, mikor Miklóst jóízűen látja falatozni, s jobban esik neki, mintha ő lakmároznék.

«Mintha ő is ennék, úgy mozgott a szája.»

Hasonlóképen nagy öröme gerjed, mikor a temetőben Miklós kettőtört kenyereből a 100 arannyal telt vasszelenczét felbontja, reszketve tartja markát, mikor Miklós a pénzt beleolvassa, ragyogó szemekkel olvassa ki a százat, tetszik neki, hogy a századikat elmulatják, örül, hogy Miklósban az ősi virtus így is megnyilatkozik.

Van benne bátortalanság is, melyet inkább a néphitben gyökerező *babonáság* idéz elő. Mikor Miklós fölkeresésére indulva a pesti temető mellett elhalad, és az ott éjszakázó Miklós az arra koczogó lovasban Bencére ismerve rákiált, sőt lováról letépi: Bence megijed, halálos félelem szállja meg, mert azt hiszi, hogy kísértetet lát, — ki is támadhatna rája éjfélkor a temetőből, ha csak kísértet nem? Miklósnak nagy munkát ad az öregtet téves fölfogásából kiábrándítani, s csak mikor végigtapogatja Miklóst, akkor hiszi el, hogy csakugyan Miklós az, és nem valami kísértet.

Meg van benne a *mértéktelenség* is, mely inkább öreg korával jár. A csárdában, mikor Miklós «görbe napot csinál», csak keveset iszik, hogy a bor meg ne ártson neki, titokban megolvassa a kortyokat, Miklóst is félti, hogy a sok bortól baja esik, s mikor az féktelen jókedvében a czimbalomra és a földre öntözgeti borát, a mértéktelenség ellen tiltakozásának csak egy szelid «ejnye» szóval ad kifejezést.

jellemzik: *hűséget a család iránt, a ragaszkodást úrnőjéhez és az odaaló szeretetet kisebbik gazdájára, Miklós iránt.*

XIII.

Lajos király.*

Lajos királyt Arany épp oly nagyra, nemesnek, lovagiasnak tünteti föl Toldiban, mint a milyennek őt a történelemből ismerjük. Toldi György szavaiban, mikor az öccsét előtte gyilkos-



NAGY LAJOS KIRÁLY.

Matejko festménye.

Meg van benne a magyar eselédet jellemző *szeretet és gondosság állatja* iránt. Alig veszi föl a hajnal piros köpönyegét, alig pirkad a nap az égboltozaton, már talpon találjuk őt jó Rigó lova mellett, melyet az úti portól, sártól oly tisztára fényesít, hogy a nap sugarai is ragyognak rajta. szinte alig hihetné az ember, hogy Rigó csakugyan az a tegnapi, semmit sem mutató állat.

Szóval Bencében megtaláljuk mindazon jellemvonásokat, melyek az igazi magyar eselédet

sággal vadolja, azonnal felismeri az álnokságot, a mi mély *ember-ismeretre* mutat, de rögtön készen van tervével is, hogyan büntesse meg az álnok testvért. Gúnyosan kérdi Györgytől, hogy testvére is van, hisz azt előtte eddig elhallgatta; hozzá még erős is az a testvér, milyen disze lett

* A közölt arckép Matejko-nak, a legnagyobb lengyel festőnek műve s Nagy Lajost hitvesével és leányával, Hedviggel ábrázolja.

volna az az ő seregének! Mért kellett ezt otthonn, elrejtve, parasztmunkára szorítva tartani, mikor a királynak szüksége van edzett, erős, bátor katonákra? Nem látszik nagyon megütödni azon sem, hogy az erős ifjú véletlenül gyilkosságba esett: hamar kész a bocsánatra, ám vivjon meg az erős testvér a cseh vitézzel, ha elpusztul annak kezétől, méltán lakol bűneért, ha győzedelmeskedik rajta, kiengeszteli bűnét, méltó, hogy bocsánatot nyerjen. A királynak nem várt ellenvetései újabb vádak adnak György ajkára, az ő testvére buta, paraszt, neveletlen, nem való volna a király udvarába vagy seregébe, kegyelmet még az említett feltételek mellett sem nyerhet, mert súlyos bűne tudatában hazulról elszökött, ki tudja, merre bolyong. A törvény szigorát tehát nem kerülheti ki, a gyilkosság által már elvesztette jószágát, s ha elfogják, életének sincs kegyelem. Vagyona tehát a király adományaképpen arra száll, a kit ő arra legméltóbbnak talál. György természetesen azt hiszi, hogy ez nem lehet más, mint ő, részben mert testvére öröksége leginkább őt illetheti, részben mert mint a király udvari embere kedvelt személyiség is.

(Folyt. köv.)

MEGBUKTUNK!

Magánjelenet.

(Az előadó berohan, mindig erősebben.)

Megbuktam! Megbuktam! Megbuktam! Megbuktam! Járkálok, futkosok, ordítok bukottan. Megbuktam dicsően ma az érettségim: Cserben hagytak összes svindli-reménységim. Kimondták: éretlen vagyok, szóról-szóra. Ilyen pech! Olyan druk! Oh pokoli óra! Kimondták egyhangún: «Rác Pista éretlen». Először azt hittem, hogy talán véletlen. Én ne volnék éret? Bocsánatot kértem... Én ne volnék éret? Ezt sehogyse értem. És hangzott a válasz: «Rác Pista éretlen». Mikor aztán láttam, hogy ez nem véletlen, Alkudozni kezdtem egy félhanggal alább: Hogy fél-érett vagyok, mondják ki legalább! Az arany középút legjobb, így érveltem. És zúgott a válasz: «Rác Pista éretlen». Megint egy félhanggal szálltam le a skálán: Oh mondják ki még ezt s örökkön él hálám: Ha fél-érett nem is, fél-éretlen vagyok, Hisz ez engedmények nem is olyan nagyok! És dörgött a válasz: «Rác Pista éretlen!» Nem fél-érett, nem fél. Egészen éretlen. Hamisítatlanul egészen éretlen.

(Csöndben áll, kifakad.)

Pedig mint a vízfolyás, mindent oly jól tudtam. Ép mint a vízfolyás! Csak pechem volt ottan:

Azt kérdezték mindig, a mit ép nem tudtam!
Hej, kérdezték volna, mit tudok igazán.
De hát a pech, a pech... Ádáz végzet!...

(Gondolkozik.)

Az ám.

Azon gondolkozom: *mit kérdezhettek volna?*
Mindent... azaz — semmit! Bánja a manó, na.

A legnagyobb pech a fizikából ért el.
Ott ültem szorongva, hosszúra nyúlt képpel.
Kezemben a thézis szép keskenyre nyírva.
Hogy mi a gravitás?, ez volt rája írva.
Fekete Boldizsár ült épen mellettem.
Mi is a gravitás?, tőle megkérdeztem,
A mikor a biztos félre nézett épen.
Boldizsár feje ingott, azt jelentve szépen,
Hogy azt ő se tudja... Egyszerre csak látom:
Thézisére, mely ott volt az asztal-háton,
Sunyi módon ír, ír és reám kacintgat,
Lopva feltekintget, fejet bólint, ingat.
Gondolám magamban: Biztosan már tudja!
Hej, már biztosítva a fizika útja!
És a míg rám kerül a felelés sorja,
Nem is gondolkozom: Hisz úgyis megírja!
Míg a sor rám jutott, két perez vala hátra.
A biztos félre néz és így meg se látja,
Hogy papirt lök hozzám a Boldizsárnak ujjá.
Ez volt rajta: — «Kérlek, mi a földnek súlya?»
Jaj nekem, szegénynek! már látom a vesztem!
Az egész föld súlyát mellemen éreztem...
Megállj Boldizsár, megállj! Egy perez vala hátra...
Ezért boszut állok! Senkőtől se látva
Irtam: «A föld súlya száz vagy kétszáz mázsa».
És a míg az arezom izzadságban áza,
Odadobtam néki...

Én jöttem a sorra.

«Mi az a gravitás?»... A vérem úgy forra.
Egy kukkot se mondtam. Szólt a tanárom:
«Látom, hogy válaszát mindhiába várom.
Adok egy könnyebbet: Mi a földnek súlya?»
Ott állok szótlánul. Boldizsár meg súgja:
— Száz vagy kétszáz mázsa! — Némán ottanálltam,
Izzadva, szorongva, kőszoborrá váltan...
Fekete Boldizsár egyre súgja, súgja:
— Száz vagy kétszáz mázsa, halod, no a súlya!
Most beszéltem aztán... A hideg is ráza...
«A földünknek súlya száz vagy kétszáz mázsa!»
S ottan álltam némán, bután mint a bunda.
S fizikából ime megvolt a szekunda!

(Kis szünet.)

Mit szólok atyámnak? (Fel és alá jár.)

Most már tudom, igen.

Majd elébe állok és szólok szeliden:
«Édes apám, mondom, tegyen túl a gondon,
Ime a válasz-út, válasszon ön, mondom.
Két párt áll ön előtt, egyik hosszú szörnyen:
Közönséges lelkek, bejuthatni könnyen,
Az érettek azok, csupa tuczat-ember!
Kislelkű és gyáva, nagyot tenni nem mer...
A másik sem kiesiny: éretlenek pártja:
Apám köztük fiát és Petőfit látja.
Ott van Caesar, Mátyás, Cato, Szent István is,
Zrinyi Miklós, Jago, Othello, Bánk bán is!

Shakespeare, Dante, Homer, Göre Gábor, Linné,
(Sőt ki is mutatom, ha talán nem hinné!)
Zrinyi Ilona és Apafiné szintén!
Szent László, Tinódi, Zola, Toldi, mint én,
Brutus és Salamon, sőt a sor hiányos,
Ha nincs köztük Zeus és Veray János...
Ha mind felsorolni, megnevezni tudnám,
Történetből mindjárt nem volna szekundám!
Nos apám válasszon. Én már választottam:
Büszkén az utolsó csoporthoz állottam!»
(Kezeit dörzsölve.) Ezt mondom majd néki. (Búsan.)

Logice megjárja.

Hanem biz' a végét apám meg nem várja,
Rám rivall, összeszid, mindig így volt eddig!
Az embert gyalázzák, éjjel-nappal feddik...
Futok a Dunának — s átnék a Lánchidon!...
Igen, semmi tréfa, a halált áhitom!
Veszek mérget, pisztolyt, kötelet és Dunát!
Rögtön, már indulok, futok a kapun át...
Beveszem a mérget, kiállok a partra,
Súlyos, nehéz követ kötök a nyakamra
És bevetem magam!... Ám az ugrás közbe
Agyonlövöm magam, úgy ugrom a vízbe!
Matrózok kifognak, a partra kihúznak...
Lesz dolga nem egynek, sem kettőnek, — húsznak.
Hazavisznek... otthon lesz sirás, köny, bánat...
Minden szem megtelik, forró könybe lábad...

(Mindig síróbb hangon, végre már zokogva.)

Sirnak és zokognak: «oh drága jó Pistám!
Kelj fel Pista!»... És én juszt' se kelek aztán.
«Édes Pista, ezukros, aranyos, szép Pistám!
Mindig oly jól tanult, átment minden vizsgán,
S igazságtalanul mostan megbuktatták!»
Nem segínek akkor ellenmérgek, vatták.
Pistát eltemetik... És ők hazamennek...
De ezzel koránt sincs vége még mindennek...
Siratják őt folyton. Apa mindig halvány.
Anyus egyre sir, sir; zokogását hallván,
A kis Rózi is sir, sőt még én is sírok...
Pardon, akkor engem már földnek a sírok!...

Nem, ezt nem tehetem! Ő értük csupán csak.
Én megöljem magam, hogy ő nekik ártsak?
Sokkal jobb vagyok én, jobb vagyok ezerte:
Ismerem magamat. Ha a sors rám verte
Mind a huszonötöt, — persze szekundákba!
Nem vagyok csak bolond, nem még a halálba!
Megtörtént már többször!

(Szájára üt.) Oh ezer bocsánat,

Dzsinnek vagy ördögök tévesztik el számát:
(Csupán ő érettük nem halok meg mostan,
Megyek megmondani atyámnak tehátlan.

(Félve, remegve, magát összehúzza indul.)

Igen megyek, büszkén, emelt fővel... bátran...
(Megáll az ajtóban.)

Megyek... megyek... megyek.

(Visszajön.) Igen is, hogy megyek!

(Hosszú csönd, nagyot sóhajtv.)

Hej csak, hej csak egyszer én miniszter legyek!
Az átkos maturát eltörölöm menten...
Hogy mondtam? Eltörölöm? Kissé messze mentem:
Miniszteri székbe ma már okvetetlen

Érett ember ül csak és nem is éretlen!
S ha miniszter leszek, érettségim lesz már,
— Kicsit várnom kell még, messze vagyok, ez kár! —
El nem törölöm soha én az érettségit...
Majd én! ki átéltem összes szenvedésit.

(Dühösen.)

Búsuljon hát más is! Ki bírja ezt más is!
Szenvedjen hát más is! Bukjék el hát más is!

(Félve.)

Most menjünk. Én félek?... Nem, akármilyen legyek...

(Magát összehúzza indul.)

Megyek büszkén, bátran... igenis, hogy megyek...
(Lassan lépegetve, nagyokat sóhajtv.)

Földes Imre.

A LEGRÉGIBB EGYETEM.

Képekkel.

A legrégibb európai egyetem a *bolognai*. Alapításának ideje oly messzire nyúlik vissza, hogy a történelmi kutatás nem bírta teljes pontossággal megállapítani; csak annyit sikerült kideríteni, hogy keletkezése az 1076-ik és 1100-ik esztendő közé esik. A tudományoknak ez az ősrégi hajléka dicsőséges multra tekint vissza. A világtörténelem sok nagy embere látogatta e falakat. Első helyen áll föztük Dante, a ki 1285-ben hallgatta a bolognai egyetem előadásait. Hogy az ottani



KÜZDELEM A DIÁKOK ÉS A NÉP KÖZÖTT.

szellemi élet mily nagy hatással volt reá, mutatja az «Isteni színjáték»-nak nem egy helye. Mintegy negyven évvel később ott tanított Petrarca, a Laura-dalok halhatatlan költője és merész jogi disputáival mindenki figyelmét magára vonta.

Mikor Olaszországban megindult az a hatalmas szellemi mozgalom, melyet a klasszikus kor újratelemzésének hívnak: a latin és görög irodalom számos kitűnő művelője talált helyet a bolognai tanszékeken. Ott van a jeles Guarinus, a mi Janus Pannoniusunknak tanítómestere és ott Galeotto Marzio, a ki később Hunyadi Mátyás

orvostanár volt, kinek nevét a mi diákjaink is ismerik a természetrajzból. A nagy tudósok sorát Galvani zárja be, az állati magnetizmus fölfedezője.

A bolognai egyetem legnagyobb dicsősége, hogy az emberi boncztan, a mai orvosi tudomány e valódi alapja ott virágzott fel. Az orvosi tudomány fejlődését hosszú évszázadokon át az akasztotta meg, hogy a babona és fanatizmus letiltották az emberi test vizsgálatának teréről. Bonczoló késsel nem volt szabad ahhoz nyúlni; már pedig hogy lehet sikeresen működni ott, hol



A TANULÓK A BONCZOLÁSHOZ ELRAGADNAK EGY TETEMET ÉS A TANTEREMBE VISZIK.

udvarának tagja lett és megörökitette a mi nagy királyunk jeles mondásait és tetteit.

A XV. században Bolognában tanult Kopernikus, a ki először mondta ki, hogy a föld mozog. Nagy nyomorúságban éldégt a fényes városban. De Galilei, a világhírű csillagász («És mégis mozog a föld!») is itt járt, sőt pályázott is az egyetem csillagászati tanszékére; ám egy sokkal kisebb versenytársa legyőzte a pályázatban. A XVI. század közepén Torquato Tasso neve ragyog a bolognai diákok sorában. A «Megszabadított Jeruzsálem» szerencsétlen sorsú költője akkor még nagyon pajkos ifjú volt: gúnyverset írt a tanároknak, a miért carcerrel lakolt. A XVII. században az egyetem legnagyobb disze *Malpighi*

az embernek mintegy be van kötve a szeme? A középkorban a tanár nagyobbbrészt számáron, disznókon s más állatokon mutathatta meg tanítványainak a testrészeket. Minden egyes holttest felbonczolására külön hatósági engedély volt szükséges és ezt az engedélyt a hatóság rendszeren csak kivégzett gonosztevőkre nézve adta meg. Bonczolásnál csak 20–30 tanuló lehetett jelen; férfitestet évenként csak egyet, nőét ellenben kettőt is lehetett bonczolni. A tudnivágyó tanárok és ifjak azonban a tilalmat kijátszani törekedtek és a bonczoláshoz szükséges tetemet titokban igyekeztek megkeríteni.

Gyakran megesezt, hogy a ravatalra fektetett halott egy éjszaka nyomtalanul eltűnt. Elrabolták

a diákok. Az emberek örízni kezdték halottaikat, de a tudnivágyó medikusok leleményessége túljárt vigyázatosságukon. Éjszaka hirtelen betörték a házba, legyűrték az öröket, a tetemet fölvetették a kocsira és elvágattak. A fellármázott nép utánuk rohant, kétségbeesett hajsza fejlődött ki a sötét éjszakában, de a diákok — jól tudván, hogy megeseipetés esetében életük forog kockán — megfeszítették minden erejüket. Csakhamar feltűntek az egyetem várszerű falai és a nehéz vaskapú dörögve záródott be az átkozódó nép orra előtt, biztosítva a diákokat bősziült üldözőik elől.

Képeink két ily jelenetet ábrázolnak. Az egyik a tanulók elragadják egy épen meghalt nő tetemét és a tanterembe viszik; a másikon egy halott barátai ellenállnak a hulla elvitelének, és küzdelem fejlődik ki a diákok és a nép között.

Meglehetősen sötét, drámai jelenetek; ámde ne feledjük, hogy ezek a felvilágosodás harcát jelentik a konok maradás ellen. Csakis ily előzmények után haladhatott előre mai állapotjába az orvosi tudomány, gyógyulást és boldogságot tartogatva a szenvedők milliói számára, kik azelőtt nagyobbbrészt nyomorúságosan, keserves kínok közt pusztultak el.

FEHÉR LÓ, ARANYOS FÉK, ARANYOS NYEREG.

A *Tanulók Lapja* számára írta Gaal Mózes.

Tisza-Dunaköze a magyaroké volt. Vissza nem jött Zalán újabb hadra kelni Árpád ellenében; megadta magát a föld népe remegve ingyen kegyelemre, mert újat ki vonna fejedelmi Árpáddal, fejedelmi Árpádnak hadrontó népével? . . .

Túl a Dunán pedig, azon a szép halmos-lankás földön, hol sok nagy idővel annakelőtte a büszke római nép pásztoraik éltek s uralták a császárt, adóját fizették, s mord katonáinak fegyverétől félték: élt vala akkortájt morvák fejedelme, nagyfejű Szvatoplug.

Jobbnak és nagyobbbnak tartotta ő magát a bolgár hercegnél, fitymálva fogadta hírét a magyarnak, s nagy bizton tekintett a Duna vizére, melynek derék ágya volt Szvatoplug védő fala kelet ellen.

Mondogatta váltig:

— Hallom, mozgolódik holmi jött-ment népség túl a Dunán, hallom. Jámor pásztor-nép lesz, többre nem becsülöm vagy annál is, ha kell, kevesebbre tartom.

Szóval felelt neki egy udvari ember:

— Nagy a te hatalmad, morvák fejedelme, nem is megvetendő a te vitézséged, de zokon ne vedd azt, a mit mondok, s hallgasd jóakaró szívvel. Csekélyke erőnek a magyart ne tartsad, s vele békességben férj meg, azt tanácslom. Való igaz, hogy a hir szája nagyot mond, s oktalan az ember, ha árnyéktól ijed, de ennek a népnek félős a szándéka, nagy az akaratja, s van ereje hozzá.

Kaczagott Szvatoplug, s a kardjára csapott:

— Mese volt, hogy egyszer napkeletről eljött világot ijesztve egy iszonyú nemzet. Mese volt Etele csodás ő nagysága, gyermek-rémíteni maradt fenn a neve, hol van a hatalma? Kie az országa? Ha e pásztor-népség olyan számos volna, mint a húnok népe, arra sem rebbenne meg bennem a lélek. Szolgám, magad hizzál az ilyen beszédűtől, Szvatoplug mesédet kaczagja . . .

S kaczagott a nagyfejű herceg.

Idő telik, múlik; holdtöltét felváltja holdfogyta az égen, mikor egy szép napon Szvatoplug házába betoppan Árpádtól váratlan követség.

Barna ábrázatú, busa szemöldökű Kusid a szószóló, őt követi még vagy százötven jó vitéz, négy szolgáló-kalauz.

— Morvák fejedelmét keressük — így kezdi — túl a Duna másik parján lakó Árpád küldött, hol vagy Szvatoplug, ha ugyan így hívják.

Furesa egy követség, gondolák magukban alattvaló morvák, no lám a kucsmáját le nem veszi egy sem, s térdet-fejet nem hajt hercege színe előtt.

Hirül viszik menten a fejedelemnek, hogy pitvarajtóban várja egy követség, melyet Árpád küldött Duna más partjáról.

— Járuljanak elém, mi kéréssel jöttek; ha kéréssel jöttek, jobbágszót hallani szottyant mostan kedvem.

— Előállott Kusid, elmondta, a mivel Árpád Szvatoplughoz meneszté, ekképen:

— Magyar fejedelem, Álmos fia, Árpád, köszöntet illendően morvák nagy hercege. Földed nem ismeri, tégedet sem ismer, hanem hírét vette neked s országodnak; azt beszéli a hir, hogy te hatalmas vagy, földed gazdag, füved simább a bársonynál, Duna vize pedig táplálja az embert, hizlalja a marhát.

— Eddig jól hallotta, — veti közbe büszkén Szvatoplug — tovább is szeretném hallani. Végezd be, mit kezdél.

Kusid nyájasabbra fogta eztán szavát, s hamis alázattal tovább így folytatta:

— Földed, füved, vized ismerni szeretné Árpád fejedelem, s merthogy becsül téged, elkülde hozzád, hogy megtiszteljen téged. Küldött ajándékkal egy töretlen hátú, hófehér paripát, melynél szemrevalóbb ménésében nem volt a magyar vezérnek. Hozzátok csak elé, hadd lássa a herceget!

Hozzátok a hófehér lovat, hadd szemlélje a morvák hercege, s gyönyörködje benne.

Aranyos fék csillant szájában a lónak, s vetve a hátára aranyos nyereg volt, kibén kedve tellék a főembereknek.

Nézd meg, hercege, jól nézd Árpád ajándékát, fékestül-nyergestül ezt ő neked szánta s nem kíván egyebet érte, csak ezt a három csekély holmit: engedd meg, hogy tömlőnk Duna-vízzel nálad megtöltsük, ezért az aranyos nyeregért; füvedből egy marék füvet hogy letépjünk, s adunk érte neked pompás aranyfeket; földedből hadd vigyünk egy kapára valót, bizony-bizony megér ennyit egy fehér ló.

Ezért küldött Árpád.

Kaczagásra vonul hercege szája széle, bólogat fejével nagyúri kegyében s beszél ezen módon:

— Árpád kívánságát megértettem, s néki betöltöm a kedvét. Ajándékát veszem abban a reményben, hogy évi adóval megtétezi majdan. Földet, füvet, vizet vigyél akármennyit, kárát annak bizony nem vallja országom, s annak úgy is Árpád megadta az árát.

Ezzel cserzettette útnak Kusidot a morvák fejedelem.

— Lám, no lám, — dicsekvék udvarbeli népnek — kitől futott Zalán, az önkényt küld hozzá az ajándékot-hozó követet, s ajánlja jobbágy szolgálatát. Népem számát Árpád csak megsaporítja, földet szánt, adaját évenként meg-hozza, s parancsom szavára hallgat, a mint illő.

Szvatoplug dicsekvék, örült a szép lónak, arany-feket, nyeret gondosan eltette kincseskamrájába, s nyugodtan aluvék, rosszat nem is sejtve.

Ez alatt pedig vitte Duna vizét, Pannónia földjét, s bársonypuha füvét Kusid egy tömlőben, s állatbőről készült zsákban, hogy átadja fejedelemi Árpádnak.

Magyarok izlelték Duna vizét sorban, meg-megtapogatták a televény földet, és hosszú szálaít bársonypuha fünek. Azt mondták, hogy ezért kár volna nem menni, kár volna ott hagyni a morva kezében.

— Eredj, fiam, Kusid — szólott esmég Árpád — az utat megtetted oda-vissza, most már nem tévedsz el benne. Morva Szvatoplugnak vidd meg a magyarok nagy erős parancsát. Mondd ezt neki, Kusid: Árpád minapában földjét, vizét, füvét megvevé morvától fehér lovon, féken és aranyos nyergen. Eladta országát, most már gondja ne is legyen egyébre se másra, csak hogy takarodjék az eladott földről, *magyarok földjéről*. Mert ha ezt nem tenné, jaj keserves napok virradnak fel rája s egész nemzetére. Ezt mondod meg, Kusid, se hozzá ne toldjál, el se végy belőle.

Kusid megértette, szemöldöke összéb rándult e szavakra, s búcsúzóul ennyit mondott a vezérnek:

— Úgy léssen a mondás, a mint tőled hallám, s hahogy szükség hozza, magam is megtoldom, úgy toldom meg, Árpád, hogy a morva tőle mérget harap, tudom.

Egyszer csak azt hallja a morvák hercege, nagyfejű Szvatoplug, hogy a magyaroktól visszajött ismétlen a régi követség. Nyilván utat vezett, s most kalauzért jött esedezni hozzá, mert ugyanez jámor nép lehet a magyar.

— Boesássátok élém új jobbágyaimat! — rikkant fel kegyesen a morvák hercege úri jóvoltából.

Mikor ottan állott Kusid csalafinta ábrázattal, kérdé morva fejedelem:

— Új kéréssel jöttél, szolgám, nosza halljuk?

— Kéréssel nem jöttem, te dicső fejedelem, de jöttem parancsesal, nagy erős parancsesal.

Szvatoplug nem érti, nem akarja hinni, másodszor tehát tan megkérdézi:

— Kérést akartál mondani, s a szájad reá járt más, oktalan szóra. Kérni jöttél, úgy-e?

Megcsóválta fejét busa szemöldökű, széles vállú Kusid, s értelmesen szólott:

— Parancsot mondtam, mert parancsol néked magyarok vezére, Álmos fia, Árpád. Szórolszóra tőlem hallod e parancsot: Árpád minapában földjét, füvét, vizét megvevé morvától fehér lovon, féken és aranyos nyergen. Eladta országát, most már gondja ne is legyen egyébre se másra, csak hogy takarodjék az eladott földről, *magyarok földjéről*. Mert ha ezt nem tenné, jaj keserves napok virradnak fel rája s egész nemzetére. Ezt izente neked Árpád, morva hercege, kérésnek a szavát te ingyen se vegyed, hanem vedd parancsnak, s akként eselekedjél.

Aranyos székéről felugrik Szvatoplug, nagy

fejébe gyűl mind harag-kevert vére, s nem beszél, de ordít öblös torkán átál:

— No hát a fehér ló, Árpád ajándéka, még a mai szent nap bot miatt megdöglik, az aranyos féket rek-kentsék el fübe, az aranyos nyeret dobják a Dunába! Árpádnak pedig- len vidd meg Szvatoplugtól, morvák hercegetől, fejdelmi parancsot: lábát én földemre, ha be tenni merné, bizony-bizonyomra, meg-töröm hatalmát, szétszórom a népét, irmagja sem marad.

Kusid csak hallgatta az utolsó szóig, haragja sem lobbant fel, az areza színe sem változék, sőt mikor átvette a szót Szvatoplugtól, jó-akarattal szólott:

— Jól meggondold, hercege, mitévő léssz, mondom. Magad vallo-d kárát hebe-hungya szónak. Ha a fehér lovat bottal agyonvered, döghúsát felfalják nyájörző kutyái Árpád nemzeté-nek, s attól jól meghízhatnak; Ha aranyos féket a fübe rek-kented, magyarok kaszálván majd azon a réten, egyik megpillantja, fölveszi, megörvend, s áldja azt, ki néki ingyen féket adott, szép aranyos féket; az aranyos nyeret — mondád — bele-vetet a Duna vizébe. Morva hercege, ne tedd, mi hasznod lesz abból? . . . Magyar halásznak a hálójába kerül, felhúzza, megnézi, s bizony örvend ilyen aranyos jószágnak. Haza viszi szépen, s megtartja magának. Neked pedig, her-cege, mi hasznod lesz ebből? Hogyha megfogad-nád együgyű tanácsom, okosabbat tennél. Nyereg-d meg az Árpád küldte fehér lovat, szájába tedd szépen az aranyos féket, hátára pedéig az aranyos nyeret, ülj osztég reá és vágtsd el, de gyorsan edes te hazádba, nagy Morvaországba. Mert ha itten maradsz, Árpád itten talál, ettől óvjon meg a morváknak istene.

— Üssétek agyon a lovat! — orditozá Szva-toplug, s fegyverre fel morvák!

Kusid lóra kapott fegyveres népével, s mint a rohanó szél sietett Árpádnak. Duna vize mellé mikoron elére, hát a Duna partján találta vezérét, akkor úsztatták át a széles nagy folyót, s harezai nagy kedvőkben sorakoztak éppen.

— Mit izent a morva, avagy mért is kérdjem. Itt vagyunk egy szálig, ő maga szájából hallhat-juk a csatán.

Kusid elmondotta elejétől végig, aztán vissza-



BELEUGROTT VAKON A DUNA VIZÉBE.

fordult, s szolgált kalauznak, merthogy Pannoniát kétszeri útjából igen jól ismerte.

— Kerüljük meg — mondá — Szvatoplug városát, onnan csapjunk rája, honnan nem is sejtí. A Dunára dobta aranyos nyeredet, fejedelemi Árpád, no hát szorítsuk őt belé a Dunába, hátha őt üti meg a ritka szerenese, s Dunából a nyeret talán kihalászsza.

Tetszett ez a beszéd a magyar vezérnek, s intett, hogy Kusidnak nyomán haladjanak, hátba fogják titkon a morva herceget, onnan csapjanak rá, a honnan nem várja, szorítsák neki a mély Duna vizének.

Összetanakodtak, egységre jöttek, hogy mikép intézzék a csatának sorját, s úgy tettek, a mikép parancsolta Árpád.

Jaj keserves sorsa lön morva hercegnek. Pedig ember volt ő magáért, helyt állott, s félel-metes kardját sok magyar vitéznek szívébe mártotta. Hanem nyilak mérge zápor módra omlott, úgy körülkeríték jobbról-balról, szentől, hogy isten-ítélet számba ment e csata, s párját ennek soha nem látta a morva, maga Szvatoplug sem.

Összéb-összéb zárult körüle a magyar, hul-lottak hivei, kik a testét védték, miglen egyet gondolt, s utat törve futott egyenesen neki a zúgó Dunának.

— Haj! Haj! . . . riadozott utána a magyar, nyil süvölt fejének felette, mellette; néz jobbra, néz balra szerencsétlen hercege, sehol útja nin-csen . . . amott a széles víz háta csillog-villog,

a mint tánczolgatnak rajta sugarai a lenyugvó napnak.

Magát meg nem adja, életét menteni nem tudja sehogysem, beleugrott vakon a Duna vizébe; felbukkan — elmerül, lefordul lováról... s feje fölött újra összecsap a folyó, tükörsima hátán piros sugár játszik... és csak a ki látta, az tudja, más senki, hogy a Duna vize sirja Szvatoplugnak, morvák hercegeinek...

Pannonia földjét Árpád így vevé meg...

TUDOMÁNY, IRODALOM.

A Kisfaludy-Társaság nagygyűlése február 5-ikén mint Kisfaludy Károly születésének évfordulóján ment végbe. A közéletnek és irodalomnak nagyon sok jelese megjelent az Akadémia hatalmas termében, melyet előkelő közönség, kiváltképp gyönyörű hölgy-közönség töltött meg. A karzatokon pedig — örömmel jegyezzük ezt föl — száz meg száz diák zibongott, a székesfővárosi középiskolák népe. Az ülést Szász Károly másodelnök terjedelmes beszéddel nyitotta meg. Utána Beöthy Zsolt egyikét olvasta fel az ő remek titkári beszámolóinak; megilletődve gyászolta el a társulat halottjait, ékes szavakkal üdvözölte az újonnan választottakat és végül költői lendülettel áldozott Petőfi emlékének. *Kozma* Andor Arany László felett mondott tartalmas emlékbeszédet. *Gyulai* Pál «Az év végén» című költeményét szavalta el, melyben a közviszonyok miatt való honfiúi bánata és keserősége szólal meg tüzzel és erővel. A közönség viharos tapsban részesítette a tiszteletreméltó költőt. Beöthy mostan *Mikszáth* Kálmánnak aranyos humorral és szatirával megírt «A rokon» cz. elbeszélését olvasta fel. A másort *Abrányi* Emilnek egy szép költeménye zárta be. A pályatételre beérkezett munkák közül csak «Az ezüst talak» cz. történeti elbeszélés nyert koszorút, melynek szerzője Bodrogi Lajos kecskeméti tanár.

Magyar tudós a török császári könyvtárakban. Dr. *Marczali* Henrik, a budapesti egyetem tanára és kiváló történettudós a napokban tért haza Konstantinápolyból, a hol két hónapot töltött. Marczali a török császári könyvtárakban kutatott, a melyekben igen sok nagybecsű, magyar vonatkozású dolgot talált. Így rábukkant a híres ónodi országgyűlés leírására. Ezt a magyarországi török követ görög nyelven írta meg és küldte el a konstantinápolyi udvarnak. Marczali közelebb visszatér Törökországba és fel fogja kutatni Rodostót, Rákócziinak egykori lakóhelyét. Fölfedezéseit és kutatásainak eredményeit csak második útjának befejezése után fogja közrebocsátani.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Önképzőkori tallózás. A nagyváradi főgimnázium «Eötvös-köré»-ben január 21-ikén Berkovits René VIII. o. tan. «A három közül» cz. regényéből olvasott fel részletet. Lám, az önképzőkörökben nem halt ki a nagyobb kompozíciókhoz való hajlandóság! — *Szegedi* főgimnázium. A január 22-iki ülés igen tartalmas tárgysorozatot mutat. Sőregi Mihály VIII. o. t. «Petőfi, mint a magyar műdal megteremtője» című dolgozatát olvasta fel; Löffler Géza VII. o. t. Eötvös irodalmi munkásságát ismertette; Benisch Arthur

VIII. o. t. Magyarországnak Árpádkori befolyásáról a nyugat-európai országokra értekezett. Blau Lajos VII. o. tan. igen sikerülten szavalta Földes Imrénének «Matinée előtt» cz. monológját. (Lapunkban jelent meg, s társaival együtt közkedveltségre tett szert. A szerzőtől most is közlünk ily iskolai monológokat.) — A nagyzsombati «Pázmány-önképzőkör»-ben versenyszavaltást tartottak. Az első díjat Nagy Gábor VIII. o. t. nyerte el Rudnyánszkynek «A gyáva» cz. monológjával; a másodikat Christján Géza VII. oszt. tanulónak ítelték oda, ki Petőfi «Órült»-jét adta elő. — A löcséi kir. kath. főgimnázium «Jókai-kör»-e élénk működést fejt ki. A tagok leginkább a fordítás terén munkálkodnak, de e mellett számos magvas tárgyú eredeti dolgozat is akad, melyek a finn irodalomról, Kisfaludy Károlynak «A tatárok Magyarországon» cz. darabjáról (szerzője Vasskó Rezső VIII. o. t.), az élő nyelvek tanulásáról, a tájszókról stb. szólnak. A pályatételek a következők: Jókai «És mégis mozog a föld» cz. regényének ismertetése. Petőfi «János vitéz»-ének ismertetése. A légnymás gyakorlati alkalmazása. Eredeti novella. Történelmi elbeszélés. Lyrai költemény. Műfordítás latinból és németből. «Előtünk egy nemzet sorsa áll» mondás tárgyalása.

A branyiszkói csata emléke. Február 6-ikán, hajnalban indult el az eperjesi jogakadémia polgársága a Branyiszkó-hegyre, hogy a most 50 éve diesősége-sen megvívott branyiszkói esatárol megemlékezvén, letegye az ifjúság koszorúját az ottani emlék talapzatára. Az óriási örökzöld koszorút nemzeti szalag fonta körül, melyen arany betűkkel díszített ez a felirat: *Az eperjesi jogakadémia polgársága — a dieső branyiszkói hősöknek.* Útközben, Sirokán, a körjegyző is esatlakozott külön szánon a kis csapatához. Dermesztő hideg volt s a metsző szél hatalmasan fújta a nagy havat, mely a vidéket borítja. A hegytetőre déli 12 órakor értek fel, a hol az emlékoszlop áttellenében egy kis kápolna áll, közelében pedig egyetlen ház, a melyben egy paraszt család lakik s a mely házat *Hvala bolonak* (Hála Istennek) neveznek, mert így szoktak a kocsisok felsőhajtani, ha a meredek úton a hegy e legmagasabb pontjához felértek. A küldöttség az emlékhöz nagy hőmezőkön jutott s a hatalmas koszorút egy kis ünnepélyvel helyezték a magánosan is oly hősi dolgokat regélő emlékre. *Osztermann* hazafias beszédet mondott, a mely után *Sikorszky* Sándor egy költeményt adott elő. A megható kis ünnepélynek részesei azután elmerültek a felséges litévny szemlélésébe, a melyet a páratlan szép vidék s ennek gyönyörű kilátása nyújt. Az egész Szepesség a szemlélő elé tárul s a magas Tátra, mint megannyi óriási gyémánt-hegység ragyogott a tündöklő nap-sugárban. A küldöttség a késő esti órákban érkezett nagy lelkesedéssel vissza Eperjesre.

Szaboleska Mihály és a diákok. Temesvári tudósítónk írja e sorokat:

«Városunk egy impozáns ünnepélyéről értesítem ez alkalommal a «T. L.»-ját, mely bizonyosan, ha nem is volt iskolai jellegű, minden olvasónkat érdekelné fogja. Amaz ünnepélyességet értem, melylyel városunk Szaboleska Mihályt, az ev. ref. egyház új lelkipásztorát fogadta.

A közörmömben, melyet a költő városunkba való letelepedése keltett, óriás rész bennünket, deákokat illet, mert mindnyájan, bár külsőleg ki nem fejezhetük, lelkesedésünk egész melegevel üdvözöltük a tiszteletes urat, mint hazánk egyik legjelesebb költőjét.

Mi sem természetesebb, hogy az első prédikációját, a város előkelősége mellett számtalan deák hallgatta

végig, hogy élvezze annak zamatos szavajárását, gyönyörködjek virágos kifejezéseiben és hallja a költő ajkáról a mi édes magyar nyelvünket, mely költeményeiben oly bájosan szólal meg.

Szaboleska Mihályt már rég szerettük műveiből, azonban ezen beszéde még tetézte iránta való hódolatunkat. Mélyen bevésődött szíveinkben azon ige, melyeket beszéde alapeszméjéül választott: Az ember azt látja, mi szeméi előtt van, az Isten azt látja, a mi a szívekben van!

Farsang. Terpsychore kisasszony, a táncz vidám műzsája uralkodik most a kedélyek és a lábak fölött. Javában tart a vígságos mulatozás, a kivilágos kivirradtig húzódo hejehuja és a tánczra serkentő cigány-muzsika hivatalos korszaka. Nem is volna igazság, ha a szegény diák ki nem venné ebből a maga részét. Ritka az az intézet, mely nem áldozna Karneval oltárán. Előzetesen hangversenyt, koncertet szokás tartani: a mi persze csak sallang, járulék; fő maga a vigasság. Hány érző diákszív dobog epedve a nagy napnak elébe, melyre a szívnek gazdája már hetekkel előbb jelentőséggel teljes négyeseket és — szépen vasalt frakkokat biztosított magának. Ebben s a következő számainkban hozandó hírekben persze csak a hangversenyekről történik megemlékezés: a következő vigasságot hozzá kell gondolni. — *A keszthelyi* kath. főgimnázium február hó 8-ikán segítő egyesülete javára jól sikerült hangversenyt rendezett. Az ízléssel összeválogatott műsor a következő volt: 1. «Himnusz az örömhöz», Häser Nándortól, előadta a főgimnáziumi vegyeskar. 2. «Az orvos tévedt», írta Zsoldos Jenő, szavalta Sarkady Lajos VIII. o. t. 3. «Bienenhaus marsch», eselőn előadta Hanny Andor VII. o. t., zongorán kísérte Pető Imre VII. o. t. 4. «Bücsü a hazától», svéd dal, előadta a vegyeskar. 5. «A holt költő szerelme», (emlékezés Petőfi-re), írta Jókai Mór, zenéjét szerző Liszt Ferencz, szavalta Magasházy László VII. o. t., zongorán kísérte Pető Imre VII. o. t. 6. «Magyar népdalok», előadta a vegyeskar. 7. «Lohengrin», szerző Wagner Richárd, zongorán előadta Pető Imre VII. o. tan. 8. «Három a daru», Tompa Mihálytól, szavalta Varga Rezső VI. o. t. 9. «Dalra fel», induló Abl Ferencztől, énekelte a vegyeskar.

A «Pártütők» Brassóban. Kisfaludy Károlynak vidám műzsája megszólalt a szászok székvárosában! Fiatal diákok voltak azok, kik megszólaltatták. A brassói főreáliskola tanulói február hó 2-ikán a városi Vigadóban műkedvelői előadást rendeztek és Kisfaludy Károly «Pártütőt» játszották el. A nagyszámú közönség pompásan mulatott az örökifjú mókán és a szereplők játékán. Az előadást *Binder* Jenő tanár rendezte. A korhű ruhákról az intézet igazgatójának neje, *Rombauer* Emilné, szül. Röck Paula gondoskodott. Az est jövedelméből közel 200 frt jutott a segítő egyesületnek. Hajnalffy Lászlót, a gazdag kereskedőt Marx Miksa VI. o. t., Élősdý hadnagyot Horn Félix VII. o. t., Tóházy Károlyt Dánér István, Körmösdy táblalabirót Jámbor József, az öregbirót Dánér Béla, a kisbirót Szemerjay János adták. Eredeti dolog volt, hogy a Szoknyás szerepeket is diákok eskák alakították: Mili és Rózi kisasszonyokat Tutsch Ernő és Hirschfeld Manó IV. osztálybeliek, a harezias öregbirónét Baka Géza V. o. t. játszották szép sikerrel. (Szoknyában-e, vagy nem: arról hallgat a krónika.) — E helyt képben közöljük azt az alakí-



Sántha Antal mint kisbiró Kisfaludy «Pártütői»-ben.

tást, melyet *Sántha* Antal, a Nemzeti Színház jeles művésze, a Kisbiró szerepében mutatott be. Ez volt Sántha legkiválóbb alakítása.

Utólag halljuk, hogy a főreáliskola ifjúsága legközelebb *Antigone*-t fogja eljátszani.

FEJTÖRŐ.

Rovatvezető: Csizsár József.

Számtani kérdés:

Egy kereskedő 88 koronán kávé s ugyanily összegben ezukrot vesz s ebből 90 kg.-mal többet kap, mint a kávéból; 29 kg. kávé s 57 kg. ezukrot adván el, 20% nyereség mellett egészben 31 koronát vett be. Hány kg. kávé s hány kg. ezukrot vett a kereskedő?

Földrajzi kérdés:

Mi a neve annak a híres barlangnak Aggtelek mellett Gömörben, mely csodálatos cseppkőalakzataival az adelsbergi barlang méltó versenytársa, kiterjedt folyosókkal, melyeket 15 km. hosszú patak szel át?

Természetrizai kérdés:

Mi a neve annak a növénynek az amaryllideák rendjéből, melynek hagymájából emelkedő ágatlan szára 10—15 czm. hosszú, levele síma, hosszú, keskeny; bökölő virágja három külső, hosszabb, fehér és három belső, kurtább, zöldefehér szíromból áll?

Megfejtési határidő 1899. február 17.

Az 5. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: Azon két szám $6\frac{3}{4}$ és $1\frac{1}{4}$. **Földrajzi kérdés:** Avignon. **Történelmi kérdés:** Jassy. **Természetrizai kérdés:** Fájvirág (impatiens). **Képrejtvény:** Házaló.

Helgesen fejtették meg: Takács Gyula, Weisz Lajos, Simonkay Dénes, Pascu Pál, Edelstein Aladár, Semtei Róbert, Láng Aladár, Müller Sándor, Grünfeld Pál, Pláger Leo, Techet Károly, Jakabb Gyula, Szabó Frigyes, Kinsky Jenő, Folkmann Ervin, Buzáth Jenő, ifj. Szák Gyula, Csap Hugó, Troykó Imre, Lator László, Pártos Viktor, Danzinger Kálmán, Ozámie Ede, Kelemen Imre, Molnár Béla, Niedermayr Gyula, *Krafft Boriska*, Kiss Pál, Csáthy Dezso, Pivny Aladár, Puskás Endre, Mayer Ottó, Mambry Béla, ifj. Paksy József, Blumenschein Henrik, Windt Lajos, Kurimay Mihály, Farnasy Antal, Freudinger Salamon, Steiner Pál, Farkas Tivadar, Jakab János, Szendrei Lajos, Rodowicz Vilmos, Berkovits Mór, Schutz Lajos, Litsék Zoltán, Maldonyi János, Benkó Jenő, Krausz E., ifj. Barthonek Károly, Marx Miksa, Finy Béla, Fiedler Kálmán, Balassa László, Szeremley Császár Loránd, Lázár István, Wohlstein Sándor, Patek Béla, 58. számú előzető, Kolossváry Meklós, Kuesera Kálmán, Gross József, Haas Hugó, Szlávik Lajos, La Borda Jenő, Wiener testvérek, Osztróvszky József és Antal, Fialovits Béla, Kemény Antal, Schmid Károly, Tavi Lajos, Michalezky Vilmos, Kéler Tibor, Benes József, Lukachich Mihály, Weisz Hugó, Laban Antal, Grünhut Gyula, Braun Endre, Tamaska Endre, Klein Vilmos, Antony Gyula, Ronchetti József, Adler József, Friedrich Ferencz, Niegreis János, Szécskay Dezso, Kovács Dénes, Nagy Vincze, Gürtler István, Névedí Botka Andor, Némethy Béla, Szivessy Lehel és Tibor, Bernhardt K., Miróczky Árpád, Gerő Miklós, Schwarz Gábor, Szenyócsky Ferencz, Bohrandt Lajos, Feigler Otmár, Klein Ignác, Hübner János, Bergl György, László Sándor, Roth Ottó, Turóczy Endre, Skoda Emil, Vaskó István, Luspay Sándor, Decsényi Frigyes, Takaró Géza, Halmy Gyula, Géczy Géza, Schaffer Samu, Glótz Ödön, Friedrich Ödön, Brummer Zoltán, Prodánovits Tivadar, Puskás Jenő, Orliczky János, Nyisztor Alb. rt. Rácz Sándor, Tarsay Gyula, Laufer Rezső és Ödön, Kozelka József, Horváth István, Wundszám Sándor, Grünfeld Pál, Noszki Jenő, Soós Pál, Tenner Pál, ifj. Mailáth Árpád, Herczeg Dezső, Vargha László, Weisz Ernő, Polnitzky Leo, Gránitz Géza, Gulovics Andor, Bartók Gábor, Szadnik Sándor, Fürst Albert, Holly Sándor, Herresbacher Dénes, Tóth Elek, ifj. Hollub János, Csaszlava Ignác, Balás Andor, Váczy József, Kukuberger Henrik, Almásy József, Szabó István, Morvay Zsigmond, Weiller Vilmos, Ács Nagy István, Vadas Zoltán, Szabó Ferencz.

A kitűzött könyvjutalmat, Vachott Sándorné: Szünórák ez. művét *Krafft Boriska* k. a. nyerte el Sopronban (Szinház-u. 12.)

SZERKESZTŐI TELEFON.

«Falmkban». Fialat ember, hova ragadja őnt a «furor poëticus»? Hazamegy falujába és szülőföldre látán annyira megörvendezik, hogy «átizzott lelkéből kikiesap egy szikra, keblének porlepte zárait kinyitva». (!) Fura egy szikra az, mely kules-szerepre vállalkozik! Öröme oly nagy, hogy elszáll és megcsókolja «nemesak a virágot, de a tüskét is, úgy hogy kiserkedzik nyomában a vér». Vérehullajtó öröm: nem találja őn ezt a személyesítést túlságosan merésznek? Denique, kedves barátunk, fogja pórázra hevét és tanuljon költői önmérsékletet. Figyelje csak Petőfit, ki szülőföldjéről oly édesbajos, nyugodt hangon zeng, mint valami estvéli pásztor-furulya. *Csakis* ez a csöndes, méla tónus illik a szülőföld dalba foglalásához, nem pedig a fékevesztett, rhapszodikus áradozás. — **H. D.** Budapest. 1. Pym Arthur kalandjai nem jelentek meg magyar nyelven. 2. Nyerhet. **M. S.** Fiume. Jaj be csöndes Fiuménál a tenger! Pedig

olvasóink is, magunk is nagyon szeretnénk valamit a dérék tengerparti diákok dolgaról hallani. Tudósításainak örömet adnánk helyet. — **F. B.** Nagykanizsa. Az a kiadóhivatal titka, nagy titok, vaslakattal őrzött! Annyit tudunk, hogy városukban sok a hívünk, noha nem annyi, hogy több ne lehetne. — **G. P.** Zalaegerszeg. Legjobb, ha az intézetbe ezimezi. — **P. L.** B. Csaba. Toussaint-Langenscheidt levelei. — **Sz. F.** Arad. Az igért czikkeekére magunk is kíváncsiak vagyunk; nem egy diákot érdekelne. — **B. L.** (Székelyudvarhely), **T. H.** (Sopron) és **G. P.** (Zalaegerszeg) felszólítják L. Béla brassói kollégájukat, hogy a nekik járó képes levelezőlapot elküldje. Magyar ember szavának áll. — **Berrár** Mihály reáliskolai tanuló Aradon — képes levelezőlapot kíván diáktársaival váltani. — **Diákélet.** Elhiszünk, hogy színdarabkájában erejétől telhető munkát igyekezett nyújtani, de hát az az erő most még nagyon gyöngye! Jellemzésnek híre-hamva sincs és csak ön képzeli, hogy az egyik diákalak ábrándos, a másik komoly, a harmadik mókás: az olvasó minderről halvány fogalmat se kap. — **R. S.** Hódmezővásárhely. Kitérő tárgy, melyet igazán sajnálnánk elejteni. A szemérmes diáknak első bálozását rikitőbb komikai vonásokkal és főképp könnyedebb, humoros nyelven kéne esetelni. A bálból való megszökés épenséggel nincs megokolva. Próbálja meg újra kidolgozni. — **T. K.** Sopron. Goethe «Her-mann és Dorottya»-ját Hegedűs István fordította magyarrá; megjelent az Olesó Könyvtárban. — **T. Gy.** Eperjes. A kollégiumból van tudósítónk, de önkéntől nincs: szívesen elfogadjuk ajánlközését. — **M. S.** Nagy-Károly. Földes Imrénének eddig öt diák-monológia jelent meg lapunkban: «Értesítő után», «Matiné előtt», «Matiné után», «Matura előtt» és «Mebuktunk!». Örömmel mondhatjuk, szép népszerűsége tettek szert, a mit bizony jobban megérdemelnek, mint sok monológ, mely nem való önképzőkörökbe s ott mégis dédelgetésre talál. Lehet, hogy e diák-magánjeleneteket külön is kiadjuk. — **N. J.** Losonc. Csokonay Vitéz Mihály legjobb életrajzát Haraszti Gyula írta meg; ez valóban kiváló monografia a maga nemében. — **P. J.** Selmeczbánya. Elfogadjuk tudósítónak. — **S. R.** Ungvár. 1. A név csak egyszer szerepel. 2. Értjük az alatt mindannak elmondását, mi irodalomtörténeti érdekű, a mű jelességeinek és hibáinak feltüntetését, sőtvala tüzetes kritikáját. 3. A papirosnak csak egyik jutalmat adunk ki. — **L. A.** Szilágyosmló. Marosvásárhelytől jöhmivű kálynista kollégium van. — A többi kérdésre a jövő számban felelünk.

Bekötési tábláink

Elkészültek és a «Tanulók Lapja» kiadóhivatalától Budapestben megrendelhetők. Azonak a ki a bekötési tábla árát 80 kr. utalványon a kiadóhivatalba előre beküldi, a kiadóhivatal bérmentee küldi meg. Oly városokban, hol rendes könyvekeskedés van, ez is szívesen meghozható.

Ajánljuk e bekötési táblákat mindazoknak, kiknek a «Tanulók Lapja» egész érfolyama birtokában van: izlésesek, egyszerűen szépek, illők egy szép és komoly ifjúsági laphoz.

Középkolai Matematikai Lapok.

A K. M. L. főczélya: tartalmában gazdag példatárt adni tanírók és tanulók kezébe. E végből minden fizetésben nagy számban tűz ki feladatokat, melyek részben eredetiek, részben pedig a hazai és külföldi középkolaiak érettségi — és verseny — viz-gálatain feladott legjobb tételekből vannak összeválogatva. A beküldött megoldások közül a legjobbakat közli a lap.

Előfizetési ár: 7869
egész évre (szeptembertől—juniusig) 4 korona.
félévre (februártól—juniusig) 2 korona.

Kiadóhivatal:
Budapest, VI. ker. Hunyadi-tér 11.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDAJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középkolai ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre ... 1 frt 20 kr.	D^r RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre ... 2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		KIADÓHIVATAL: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
Egész évre ... 4 frt 80 kr.	Megjelenik minden vasárnap.		Kéziratokat nem adunk vissza.

AZ ÉVKÖNYV.

(*) Tudomásunk szerint egy felhívás czirkál a középkolai önképző-körök tagjait, hogy az önképző-kör tanár-elnökének birálata alapján legjobbnak ítélt dolgozatot küldjék be az illető felszólalónak, vagy vállalkozónak, a ki egy tőle kiadni szándékozott Évkönyvben azt közre fogja bocsátani.

Az illető vállalkozónak ez Évkönyv kiadásával az volna a czélja, hogy a nyilvános mérkőzéssel a tanulóifjúság önmunkásságát fokozza, s hogy a tanügyi körök, a szülők és a tanügy iránt érdeklődő közönség előtt az iskolák falain belül hullámzó szellemi tevékenységet világos, bárki által könnyen áttekinthető módon feltüntesse.

Mindehhez azonban a mértékét, a közlés mértékét megütő dolgozatokon kívül egy-egy önképző-körtől 12 frtot kér, ezért az évkönyvből egy ingyen példányt ad a kör könyvtárának, a kör tagjainak pedig azt a kedvezményt nyújtja, hogy az Évkönyvre 2 frt helyett 1 frt 50 krral fizethetnek elő.

Látni való, hogy ez a tétel két részből áll: anyagi áldozatok nyújtásából és szellemi támogatásból.

Ha akad önképző-kör, a mely 12 frtot áldoz azért, hogy a magyar diákok java szellemi produktumait birhassa, — ám tegye. Nem tudjuk, milyen lesz annak az Évkönyvnek a kiállítása, nyomása, papírja, alakja, terjedelme, tehát nem szólhatunk hozzá. Azt tudjuk, hogy ma 12 frtért kiváló írók műveit lehet megkapni diszkiadásban. A ki az Évkönyvet meg akarja venni, ám vegye: volenti non fit iniuria.

Több szavunk van azokról a dolgozatokról, a melyeknek a közlése tervbe van véve.

Előre kijelentjük, hogy alig hiszszük, mikép az

ország minden önképző-köre képviselve lesz az Évkönyvben, s azt is alig hiszszük, hogy annak az Évkönyvnek a tartalma a magyar középkolai élet szellemi tevékenységének hű tükre leszen.

Nem hiszszük pedig azért, mivel éppen a Tanulók Lapja vezetése alatt győződtünk meg arról, hogy az ifjúság komolyabb s így leginkább tehetséges része éppen tehetsége tudatában nem igen áll ki a versenyre. Hat év alatt 20—25 pályázatot hirdettünk különböző tétélekre, a pályamunkákat aranyakkal, a múlt év óta igen értékes könyvjutalmakkal honoráltuk. S mit tapasztaltunk? Azt, hogy sok volt a pályázó, de a figyelembe vehető dolgozatok száma aligparányi. A ki érdeklődik ez iránt, olvassa el a Tanulók Lapja eddigi évfolyamaiban közölt jelentéseinket melyekben részletesen referáltunk az eredményről, majd meg fogja látni, hogy mekkora az a szellemi mérkőzésre törekvés a mi ifjúságunkban. Múlt évi pályázatunkra is érkeztek be figyelemre méltó dolgozatok s mi a kitűzött jutalmakat ki is adtuk, de ezek között a dolgozatok között egy sem akadt, a melyet lapunkban mint valóban közlésre méltót és alkalmast kiadhattunk volna.

S ha a mi, jutalmakkal kecsgetető pályázataink eredménye csak ilyen volt, ugyan milyen lesz az Évkönyv számára egybegyülvendő közlemények halmaza? Vajjon ki meri-e adni a vállalkozó azokat a dolgozatokat, mint a középkolai tanulóifjúság szellemi tevékenységének documentumait? S vajjon az önképző-körök belemennek-e abba a 12 frtos vállalkozásba, a mely körök egy tagjának hozna csak babért, mikor, úgy hiszszük, épp oly tisztességet hoz a körre az is, ha annak valamely tagja a Tanulók Lapja pályázatán viszi el a jutalomdíjat?

Tessék e fölött egy kissé elmélkedni!